

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA MINASIAN ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 26879/17)

HOTĂRÂRE

Art. 5 § 1 • Detenția fără o bază legală a copiilor minori care și-au însoțit mama în detenție • Eșecul instanțelor naționale de a examina dacă detenția copiilor este o măsură de ultimă instanță și dacă centrul de detenție este corespunzător pentru adăpostirea familiilor cu copii minori
Art. 5 § 4 • Imposibilitatea copiilor de a contesta legalitatea detenției lor

STRASBOURG

17 ianuarie 2023

DEFINITIVĂ
17 aprilie 2023

*Această hotărâre a devenit definitivă în baza Articolului 44 § 2 din Convenție.
Ea poate suferi modificări de formă.*

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Minasian și alții v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Arnfinn Bårdsen, *Președinte*,

Jovan Ilievski,

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Frédéric Krenc,

Diana Sârcu,

Davor Derenčinović, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 26879/17) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 5 aprilie 2017 în baza Articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către patru cetățeni georgieni, dna Elena Minasian și trei copii ai ei („reclamanții”);

decizia de a comunica Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”) plângerile în baza Articolului 5 §§ 1 și 4, și de a declara restul cererii inadmisibil;

faptul că Guvernul georgian nu și-a exprimat intenția de a interveni în prezenta cauză (Articolul 36 § 1 din Convenție și Articolul 44 § 1 (a) din Regulamentul Curții);

observațiile părților;

Deliberând în privat la 6 decembrie 2022,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Cauza se referă la detenția copiilor primei reclamante fără o bază legală (Articolul 5 § 1 (f) din Convenție) atunci când ei și-au însoțit mama în detenție. De asemenea, cererea se referă la imposibilitatea copiilor de a iniția proceduri prin care să fie decisă legalitatea detenției lor, presupusă a fi contrară Articolului 5 § 4 din Convenție.

CIRCUMSTANȚELE

2. Reclamanții s-au născut în anii 1984, 2002, 2009 și, respectiv, 2012, și locuiesc în Tbilisi. Reclamanții au fost reprezentanți de către dl V. Ropot, avocat în Chișinău.

3. Guvernul a fost reprezentat de către Agentul său, dl O. Rotari.

4. Circumstanțele cauzei pot fi rezumate după cum urmează.

I. DETENȚIA RECLAMANȚILOR ȘI DECIZIA DE EXPULZARE

5. Prima reclamantă, dna Eleonora Minasian, soțul ei G.S. și cei trei copii ai lor (cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant) se aflau legal pe teritoriul Republicii Moldova, sub pretextul că ar fugi de persecuție în țara lor de origine, Georgia. La 16 februarie 2017 întreaga familie a trecut ilegal frontiera dintre Republica Moldova și România. Ei au fost reținuți de către poliția de frontieră română și întorși pe teritoriul Republicii Moldova. G.S., care a fost plasat în arest preventiv în cadrul unui proces penal împotriva sa, nu este reclamant în prezenta cauză, iar părțile nu au furnizat alte informații despre el.

6. La 17 februarie 2017 Biroul de Migrație și Azil din Republica Moldova („BMA”) a decis returnarea primei reclamante în Ucraina – țara de unde inițial intrase în Republica Moldova, deoarece trecuse în mod ilegal frontiera cu România. În respectiva decizie nu exista nicio mențiune despre copiii ei.

7. În aceeași zi, BMA a solicitat instanței de judecată să dispună luarea în custodie publică a primei reclamante „însoțită de copiii minori: [numele și data nașterii celor trei copii ai săi]”. În demersul său, BMA a menționat, printre altele, că minorii se aflau la îngrijirea reclamantei și că, în lipsa ei, ar fi rămas neînsoțiți.

8. Tot la 17 februarie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Central a constatat că BMA dispusese „returnarea sub escortă a [primei reclamante] de pe teritoriul Republicii Moldova”. Ea a adăugat că existența unei asemenea decizii, care nu era încă executată, constituia un motiv pentru a plasa reclamanta în custodie. Ea a constatat că „având în vedere că în privința [primei reclamante] nu a fost executată decizia de returnare, instanța ajunge la concluzia de a admite demersul privind luarea în custodie publică a [primei reclamante], însoțită de copiii minori [numele și data nașterii]”. În final, instanța a notat că baza legală pentru hotărârea sa era art. 64 alin. (4) din Legea nr. 200 din 16 iunie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova („Legea nr. 200”) (a se vedea paragraful 18 de mai jos).

9. În recursul său, avocatul primei reclamante a notat, printre altele, că reclamantei nu i s-a acordat asistența unui avocat în termen de trei ore de la privarea sa de libertate. El a adăugat că, în lipsa unei apărări efective, cei trei copii ai reclamantei fuseseră pur și simplu neprotejați din punct de vedere juridic în instanță, fapt care a condus la încălcarea principiului egalității de arme. Avocatul a invocat Articolul 5 § 1 (f) din Convenție și a citat art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200 (a se vedea paragraful 18 de mai jos).

10. La 20 martie 2017, Curtea de Apel Chișinău a admis parțial recursul primei reclamante. Ea a constatat că instanța de fond respectase legislația aplicabilă și că luarea în custodie fusese necesară în aceste circumstanțe. În special, BMA dispusese returnarea sub escortă a primei reclamante de pe teritoriul Republicii Moldova, deoarece ea trecuse ilegal frontiera de stat. În plus, ea nu se afla în niciuna din situațiile în care legea permitea să fie tolerată

prezența ei pe teritoriul național. Prima reclamantă nu a contestat și nu a intenționat să conteste returnarea sa, nu dispunea de mijloacele financiare necesare pentru a pleca, a refuzat să plece voluntar și, deci, a creat un risc de evadare, astfel încât returnarea ei nu putea fi pusă în aplicare. Toate aceste motive au determinat necesitatea luării în custodie, deoarece măsurile mai blânde nu fuseseră eficiente. Instanța a mai reținut că prima reclamantă avea la întreținere trei copii minori, nu avea un loc permanent de trai în Republica Moldova și că, date fiind riscul eschivării ei și necesitatea pregătirii returnării în Ucraina, luarea în custodie publică era necesară. În plus, prima reclamantă a contrasemnat un document prin care se confirmă că fusese informată despre decizia de mai sus a BMA și nu o contestase. În același timp, legea (a se vedea paragraful 18 de mai jos) prevedea luarea în custodie a minorilor și a familiilor cu minori doar în ultimă instanță și pentru o perioadă cât mai scurtă posibil. Instanța de fond nu demonstrase necesitatea luării în custodie a primei reclamante, însoțite de copiii ei minori, pentru 90 de zile, ceea ce nu reprezenta o perioadă scurtă. Curtea de Apel a considerat că o perioadă de 60 de zile ar fi fost suficientă pentru ca autoritățile să pregătească returnarea primei reclamante, amintind, totodată, BMA că luarea în custodie constituie privare de libertate, impunând, astfel, desfășurarea procedurilor cu cea mai mare urgență. În consecință, instanța a constatat că „perioada de luare în custodie a cetățenei georgiene [prima reclamantă] trebuie redusă”. Ea a adăugat că, potrivit art. 40 alin. (4) din Codul contravențional (a se vedea paragraful 20 de mai jos), instanța poate dispune luarea în custodie publică a cetățenilor străini în a căror privință a fost dispusă măsura de expulzare sau care au fost declarați indezirabili. În dispozitivul deciziei sale, instanța de apel a pronunțat o nouă hotărâre de reducere la 60 de zile a perioadei de luare în custodie publică a primei reclamante, însoțită de copiii ei minori.

II. CEREREA DE AZIL ȘI CERERILE DE ELIBERARE ALE RECLAMANȚLOR

11. În urma luării lor în custodie publică la 17 februarie 2017, reclamanții au fost plasați în Centrul de Plasament Temporar al Străinilor („CPTS”).

12. La 31 martie 2017 avocatul primei reclamante a informat BMA despre faptul că ultima ceruse azil în Republica Moldova. Avocatul a solicitat eliberarea reclamanților din CPTS și plasarea lor în Centrul de Plasament Temporar al Solicitanților de Azil („CPTSA”). El s-a referit la faptul că, potrivit cadrului juridic relevant, luarea familiilor cu copii minori în custodie publică era o măsură de ultimă instanță, care trebuia aplicată pentru o perioadă cât mai scurtă (a se vedea paragraful 18 de mai jos) și a notat că minorii aveau nevoie de interacțiune socială cu alți copii, plimbări și activități recreaționale, care nu erau disponibile în CPTS.

13. În replică, BMA a informat avocatul că, într-adevăr, reclamanta solicitase azil la 28 martie 2017, și că cererea sa de azil se afla în proces de examinare.

14. La 13 aprilie 2017 prima reclamantă a fost condamnată pentru trecerea ilegală a frontierei de stat și obligată să plătească o amendă. În final, ea a fost achitată de către Curtea Supremă de Justiție la 12 septembrie 2018.

15. La 13 aprilie 2017 BMA a solicitat Judecătoriei Chișinău, sediul Central să extindă detenția primei reclamante, însoțite de către copiii săi minori, pentru încă 30 de zile. La 14 aprilie 2017 instanța a prelungit detenția primei reclamante, însoțite de către copiii ei, cu 30 de zile, făcând referire la procesul penal pendinte împotriva primei reclamante și la cererea de azil, care era în curs de examinare. Instanța a notat că reclamanta susținuse această prelungire.

16. La 5 mai 2017 BMA a răspuns avocatului că prima reclamantă și copiii ei nu puteau fi eliberați, având în vedere condamnarea primei reclamante la 13 aprilie 2017 și prelungirea aflării sale în custodia publică, care fusese dispusă la 14 aprilie 2017, decizie pe care BMA trebuia să o execute.

17. Potrivit Guvernului, reclamanții au fost eliberați din custodie publică la 11 mai 2017. Cererea lor de azil a fost respinsă la 25 septembrie 2017, iar reclamanții au părăsit țara la 12 martie 2018.

CADRUL LEGAL ȘI PRACTICA RELEVANTĂ

18. Conform art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200, în vigoare din 24 decembrie 2010, luarea în custodie publică este o măsură de restrângere a libertății de mișcare, dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a executat decizia de returnare sau care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de legislație, care a trecut sau care a încercat să treacă ilegal frontiera de stat, care a intrat în țară în perioada de interdicție dispusă anterior, a cărui identitate nu a putut fi stabilită, care a fost declarat indezirabil, împotriva căruia a fost dispusă expulzarea sau dacă există riscul sustragerii acestuia.

Potrivit art. 64 alin. (4), care era în vigoare la momentul respectiv (această dispoziție a fost abrogată la 23 decembrie 2016 și nu mai era în vigoare la momentul evenimentelor), luarea în custodie publică a străinului declarat indezirabil se dispune de către instanța de judecată la solicitarea motivată a autorității competente pentru străini.

În baza art. 64¹ alin. (1) din aceeași lege, minorii neînsoțiți și familiile cu minori sunt luați în custodie publică numai în ultimă instanță și pentru o perioadă cât mai scurtă.

19. Atât art. 6 din Codul penal al Republicii Moldova (nr. 985 din 2002), cât și art. 8 din Codul Contravențional al Republicii Moldova (nr. 218 din 2008) („Codul Contravențional”) stabilesc principiul caracterului personal al răspunderii, în legătură fie cu o infracțiune, fie cu o contravenție, potrivit

căruia o persoană poate fi trasă la răspundere numai pentru propriile sale fapte ilicite.

20. În baza art. 40 din Codul contravențional, instanța de judecată poate dispune luarea în custodie publică a unui cetățean străin dacă în privința acestuia a fost dispusă expulzarea care nu poate fi executată imediat sau s-a dispus măsura returnării în țara de origine, ori dacă a fost declarată persoană indezirabilă.

21. După cum a raportat Ombudsmanul în urma unei vizite la CTPF la 28 septembrie 2020, în instituția respectivă nu exista niciun psiholog, psihiatru, asistent social sau personal medical.

ÎN DREPT

I. REMARCI PRELIMINARE

22. Curtea trebuie mai întâi să stabilească, din oficiu și în pofida faptului că Guvernul nu a ridicat problema, dacă copiii primei reclamante pot fi considerați reclamânți în prezenta cauză. Deși a fost descrisă situația cu privire la toți reclamânții, doar prima reclamantă a fost menționată în formularul de cerere.

23. În acest sens, problema în prezenta cauză nu este dacă persoana care depune cererea ar putea face acest lucru în numele altei persoane, deoarece un părinte poate face acest lucru în mod evident în numele copiilor săi minori. Întrebarea este mai degrabă dacă cererea a fost de fapt depusă din numele acelor copii.

24. Curtea observă că obiectul și scopul Convenției ca instrument pentru protecția persoanelor impun interpretarea dispozițiilor sale atât materiale, cât și procedurale, și aplicarea lor, astfel încât garanțiile sale să fie atât practice, cât și efective. În acest context, poziția copiilor în baza Articolului 34 merită o evaluare atentă, deoarece ei trebuie, în general, să se bazeze pe alte persoane pentru a-și prezenta pretențiile și a-și reprezenta interesele, și realmente pot să nu aibă vârsta sau capacitatea de a autoriza orice demers din numele lor. Prin urmare, trebuie evitată o abordare restrictivă sau tehnică în acest domeniu, iar considerentul-cheie în astfel de cazuri este ca orice problemă serioasă privind respectarea drepturilor copilului trebuie să fie examinată (a se vedea *Hromadka și Hromadkova v. Rusia*, nr. 22909/10, § 118, 11 decembrie 2014, cu referințele suplimentare, și *T.A. și alții v. Republica Moldova*, nr. 25450/20, § 31, 30 noiembrie 2021).

25. În prezenta cauză, trebuie menționat că în partea de fapt a cererii a fost descrisă în detaliu situația copiilor minori ai primei reclamante, împreună cu cea a mamei lor. Totodată, plângerile din formularul de cerere se refereau la reclamantă și copiii ei minori, iar una dintre plângeri (cu privire la faptul că nu li s-a oferit copiilor un avocat separat și că cel mai mare dintre copii, care avea 14 ani, nu a fost întrebat dacă dorește să fie luat în custodie publică

împreună cu mama sa) se referă exclusiv la copii. Mai mult, au fost anexate copii ale pașapoartelor minorilor, oferind astfel Curții toate informațiile relevante despre fiecare copil. Având în vedere toate aceste elemente, Curtea consideră că prima reclamantă și-a exprimat în mod clar intenția de a depune o cerere cu privire la presupusele încălcări nu numai ale propriilor sale drepturi, ci și cele ale copiilor săi. Prin urmare, Curtea consideră că în prezenta cauză copiii primei reclamante pot fi considerați reclamanți.

II. PRESUPUSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 1 (f) DIN CONVENȚIE

26. Reclamanții s-au plâns că detenția lor a fost contrară legislației naționale care prevedea cea mai scurtă perioadă posibilă de detenție a familiilor cu copii minori. De asemenea, copiii (cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant) s-au plâns că fuseseră deținuți în lipsa unei hotărâri care să dispună o astfel de detenție și în condiții necorespunzătoare necesităților lor. În special, ei nu fuseseră subiecții vreunei decizii, adoptate fie de către BMA, fie de către instanțele de judecată, referitoare la returnarea lor de pe teritoriul Republicii Moldova sau la plasarea lor în custodie. Toți reclamanții au invocat Articolul 5 § 1 din Convenție, a cărui parte relevantă stabilește:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

...”

A. Admisibilitatea

1. *Locus standi*

27. Guvernul a susținut că în dosar nu există nimic care ar demonstra acordul celui mai mare copil al primei reclamante (M.I.) de a continua cererea o dată ce a împlinit vârsta majoratului în 2020. Astfel, s-ar putea considera că ea și-a pierdut interesul față de această cauză.

28. În replică, M.I. a transmis o scrisoare care confirmă intenția sa de a continua cererea și o procură semnată pe numele avocatului care reprezintă toți reclamanții.

29. Având în vedere materialele din dosar, Curtea este satisfăcută că M.I. dorește să mențină cererea depusă în numele ei de către mama sa. Prin urmare, această obiecție trebuie respinsă.

2. Epuizarea căilor de atac naționale

30. Guvernul a susținut că reclamanții nu epuizaseră căile de atac naționale disponibile, deoarece eșuaseră să invoce în fața instanțelor naționale, chiar și în substanță și fără vreo referire specifică la Convenție, orice încălcare a Articolului 5. În special, nu a fost formulată o astfel de plângere în recursul formulat de către avocatul reclamanților împotriva hotărârii judecătorești din 17 februarie 2017 (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Totodată, reclamanții nu au contestat la timp decizia BMA privind returnarea lor.

31. Curtea consideră că, deși prima reclamantă s-a bazat, printre altele, pe Articolul 5 § 1 (f) din Convenție, ea nu a formulat într-un mod corespunzător plângerea privind privarea sa de libertate în fața instanțelor naționale. Avocatul ei s-a concentrat direct pe dreptul primei reclamante de a fi apărată de către un avocat în termen de trei ore de la începutul luării sale în custodie (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Prin urmare, această plângere este inadmisibilă, deoarece reclamanta nu au epuizat căile de atac naționale, în conformitate cu Articolul 35 § 1 din Convenție.

Astfel, această parte a cererii trebuie respinsă conform Articolului 35 § 4 din Convenție, în privința primei reclamante.

32. Cu referire la copiii primei reclamante (cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant), Guvernul a susținut că ei fuseseră afectați, în aceeași măsură ca și mama lor, de deciziile relevante ale BMA și ale instanțelor, și, prin urmare, nici ei nu epuizaseră căile de atac naționale disponibile. Curtea reține că art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200 (a se vedea paragraful 18 de mai sus) și art. 40 din Codul contravențional (a se vedea paragraful 20 de mai sus) oferă o listă exhaustivă a situațiilor în care o instanță națională are competența de a dispune luarea în custodie publică a unei persoane. De asemenea, Curtea constată că decizia BMA din 17 februarie 2017 se referea exclusiv la prima reclamantă și nu menționa în niciun fel copiii minori (a se vedea paragraful 6 de mai sus). Prin urmare, cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant nu au putut contesta această decizie, deoarece ea nu se referea la ei.

33. De asemenea, hotărârile judecătorești adoptate la 17 februarie, 20 martie și 14 aprilie 2017 s-au bazat pe decizia BMA (a se vedea, de exemplu, decizia din 17 februarie 2017, menționată la paragraful 8 de mai sus, care a reținut în mod expres că existența deciziei BMA de expulzare a primei reclamante sub escortă a constituit motivul luării sale în custodie) și o priveau doar pe prima reclamantă (a se vedea ultimul citat din paragraful 8 de mai sus). Motivele pentru care s-a dispus luarea în custodie publică au fost întotdeauna exprimate în privința trecerii ilegale a frontierei de către prima reclamantă, refuzul ei de a se întoarce voluntar în propria țară, riscul de evadare și lipsa de mijloace bănești pentru a-și finanța returnarea (a se vedea paragrafele 8 și 10 de mai sus). Acest lucru rezultă cel mai evident din decizia din 20 martie 2017, care a analizat doar necesitatea de a reduce perioada de detenție a primei reclamante, fără a menționa o reducere similară a timpului

petrecut în custodie de către copiii săi, dar care includea copiii în partea dispozitivă, fără niciun raționament sau o analiză în privința lor (a se vedea paragraful 10 de mai sus). În niciuna dintre aceste hotărâri judecătorești nu s-a constatat că copiii primei reclamante se aflau în oricare din situațiile enumerate la art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200, menționată mai sus, care permite luarea lor în custodie publică. De asemenea, nu a existat nicio analiză a existenței altor motive independente de a lua copiii în grija autorităților publice, deși BMA ridicase în mod expres în fața Judecătoriei Chișinău, sediul Central problema rămânerii copiilor neînsoțiți (a se vedea paragraful 7 de mai sus). Copiii au fost menționați doar ca însoțitori ai primei reclamante în detenție și, ulterior, Guvernul a susținut că, în cazul în care mama ar fi fost eliberată, copiii ar fi fost eliberați necondiționat (a se vedea paragraful 50 de mai jos). Cu toate acestea, nici instanțele naționale, nici Guvernul nu au clarificat motivele legale ale detenției unei persoane care însoțește o altă persoană deținută, fără a stabili, pentru fiecare persoană în cauză, necesitatea și motivele privării sale de libertate. Mai mult, o astfel de „însoțire în detenție” ar fi aparent contrară și dispozițiilor legale naționale cu privire la natura strict personală a răspunderii penale sau contravenționale (a se vedea paragraful 19 de mai sus).

34. Guvernul s-a referit la faptul că detenția copiilor s-a bazat pe art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200 (a se vedea paragraful 18 de mai sus). Totuși, această dispoziție asigură doar un nivel adițional de protecție pentru familiile cu minori, fără a elimina necesitatea de a justifica, pentru fiecare persoană deținută, baza juridică pentru detenția lor, în modul definit la art. 64 alin. (1) din aceeași lege.

35. În lipsa unei decizii fie a BMA, fie a instanțelor de judecată care să stabilească faptul că cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant se aflau în una din situațiile prevăzute la art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200 și au fost subiecții unei hotărâri judecătorești prin care să se justifice luarea lor în custodie în mod expres, spre deosebire de situația în care copiii pur și simplu își însoțeau mama lor în custodie, copiii primei reclamante nu au avut la dispoziție un recurs efectiv. Prin urmare, avocatul care, de altfel, avea mandatul expres de a reprezenta doar prima reclamantă, nu și copiii săi, nu a putut să urmeze nicio cale de atac efectivă în numele acestora, deoarece motivele detenției copiilor rămâneau necunoscute.

36. Respectiv, această obiecție trebuie respinsă în privința celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant.

37. Curtea constată că această plângere depusă de către cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant nu este nici în mod vădit nefondată, nici inadmisibilă din vreun alt motiv enumerat la Articolul 35 din Convenție. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

38. Cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant au susținut că detenția lor fusese ilegală. În special, ei nu fuseseră subiecții vreunei decizii a BMA sau a instanțelor de judecată de a-i returna de pe teritoriul Republicii Moldova sau de a-i lua în custodie publică. Cu toate acestea, ei au fost deținuți împreună cu mama lor, în pofida lipsei oricărei baze legale pentru aceasta și în pofida prevederilor legale care limitează detenția minorilor pentru o perioadă cât mai scurtă. În plus, ei au fost deținuți pentru 42 de zile în condiții nepotrivite, având în vedere necesitățile lor de a socializa cu alți copii. Autoritățile nici nu au explorat posibilitatea de a plasa familia într-un mediu în care să poată fi împreună și în libertate. Reclamanții au susținut că Judecătoria Chișinău notase în mod eronat acordul lor din 14 aprilie 2017 privind prelungirea detenției lor (a se vedea paragraful 15 de mai sus), deoarece ei de fapt se opuseseră.

39. Guvernul a susținut că reclamanții fuseseră luați în custodie publică conform dispozițiilor legale naționale aplicabile. Ei fuseseră subiecții demersului de expulzare al BMA, deoarece trecuseră ilegal frontiera națională și, prin urmare, prezentau un risc de evadare. În plus, copiii minori ar fi rămas neînsoțiți în cazul în care nu ar fi fost ținuti împreună cu mama lor. Instanțele au acceptat aceste argumente și au ținut cont de interesul superior al copiilor atunci când au dispus luarea lor în custodie publică, ceea ce era reglementat și permis în mod expres în baza art. 64 din Legea nr. 200. Cererea de azil a primei reclamante nu avea un efect suspensiv. Durata custodiei lor a fost limitată, iar reclamanții înșiși au susținut prelungirea luării lor în custodie la 14 aprilie 2017.

40. Curtea reiterează că orice privare de libertate trebuie să fie „legală”. În cazul în care este pusă în discuție „legalitatea” detenției, inclusiv întrebarea dacă a fost urmată „o procedură prevăzută de lege”, Convenția se referă în esență la dreptul național și stabilește obligația de a se conforma regulilor de fond și de procedură din dreptul intern. Respectarea legislației naționale nu este, totuși, suficientă: Articolul 5 § 1 mai impune ca orice privare de libertate să corespundă scopului de a proteja individul împotriva arbitrarului. Există un principiu fundamental, potrivit căruia nicio detenție arbitrară nu poate fi compatibilă cu Articolul 5 § 1, iar noțiunea de „arbitrar” din Articolul 5 § 1 nu se limitează la lipsa conformității cu dreptul intern, astfel încât privarea de libertate poate fi legală potrivit legislației naționale, dar totuși arbitrară și, prin urmare, contrară Convenției (a se vedea *Saadi v. Regatul Unit* [MC], nr. 13229/03, § 67, CEDO 2008). Pentru a evita calificarea sa drept arbitrară, detenția conformă Articolului 5 § 1 (f) trebuie să aibă loc cu bună-credință; trebuie să fie strâns legată de motivul de detenție invocat de către Guvern; locul și condițiile de detenție trebuie să fie adecvate; iar durata detenției nu trebuie să depășească cea necesară într-un mod rezonabil pentru scopul urmărit (*A. și alții v. Regatul Unit* [MC], nr. 3455/05, § 164, CEDO 2009).

41. Curtea face referire la constatarea sa (a se vedea paragrafele 32-35 de mai sus), conform căreia cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant nu au fost subiecții demersului BMA privind returnarea primei reclamante din țară sau ai hotărârilor judecătorești privind luarea sa în custodie, însă pur și simplu au însoțit mama lor. Prin urmare, detenția lor nu a avut nicio bază legală.

42. Concluzia de mai sus este suficientă pentru a-i permite Curții să constate o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție. Totuși, Curtea reiterează că detenția copiilor mici în condiții necorespunzătoare poate conduce în sine la constatarea unei încălcări a Articolului 5 § 1, indiferent dacă copiii erau însoțiți sau nu de către un adult (a se vedea, de exemplu, *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga v. Belgia*, nr. 13178/03, §§ 102-05, CEDO 2006-XI, *Muskhadzhiyeva și alții v. Belgia*, nr. 41442/07, § 74, 19 ianuarie 2010 și *G.B. și alții v. Turcia*, nr. 4633/15, § 151, 17 octombrie 2019). De asemenea, Curtea observă că diverse organisme internaționale, inclusiv Consiliul European, solicită din ce în ce mai mult Statelor să înceteze sau să elimine rapid și complet detenția copiilor în procesul de imigrare (a se vedea *G.B. și alții*, citată mai sus, §§ 67-79 și 151). Curtea a constatat că prezența într-un centru de detenție a unui copil care însoțește părinții săi va fi conformă Articolului 5 § 1 (f) numai în cazul în care autoritățile naționale pot stabili că o astfel de măsură de ultimă instanță a fost luată după verificarea faptului că nicio altă măsură care să implice o restricție mai blândă a libertății lor nu a putut fi aplicată (a se vedea, de exemplu, *Popov v. Franța*, nr. 39472/07 și 39474/07, § 119, 19 ianuarie 2012; și *A.B. și alții v. Franța*, nr. 11593/12, § 123, 12 iulie 2016).

43. În prezenta cauză, instanțele naționale nu au analizat dacă luarea copiilor în custodie publică a fost o măsură de ultimă instanță, în modul prevăzut de lege, deoarece ele nu au examinat în mod particular situația copiilor. În special, instanțele nici măcar nu l-au audiat pe cel mai mare reclamant, M.I., care avea la acea vreme 14 ani și înțelegea bine situația. Instanțele nu au luat în considerare dacă familia putea fi plasată împreună în afara oricărui centru de detenție sau găzduită într-o altă instituție, precum CPTSA. De altfel, avocatul primei reclamante a solicitat în mod expres BMA să transfere familia la acea instituție, cel puțin după 28 martie 2017, atunci când prima reclamantă depusese cererea de azil. Înainte de a răspunde, BMA a așteptat până ca măsura de luare în custodie să fie prelungită și nu există nicio dovadă că ar fi informat instanța despre schimbarea situației primei reclamante, în calitate de solicitant de azil.

44. De asemenea, nu s-a analizat dacă CPTS dispunea de condiții adecvate pentru adăpostirea familiilor cu copii minori, în special în privința contactelor cu semenii lor, a activităților recreative și a altor activități etc. (*Popov*, § 119; și *Muskhadzhiyeva și alții*, §§ 69-75, ambele citate mai sus). În mod special, se pare că până în 2020 CPTS nu dispunea de câțiva angajați importanți pentru bunăstarea tinerilor, cum ar fi un psiholog și personal medical (a se

vedea paragraful 21 de mai sus). În plus, nu a fost contestat faptul că minorii nu au avut nicio oportunitate de a comunica cu semenii lor sau de a participa la activități recreative.

45. În consecință, a existat o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție în privința celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant.

III. PRESUPUSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 4 DIN CONVENȚIE

46. Al doilea, al treilea și al patrulea reclamant s-au plâns că nu avuseseră posibilitatea să inițieze sau să participe într-un proces prin care s-ar fi decis legalitatea detenției lor. Reclamanții s-au bazat pe Articolul 6 § 3 din Convenție.

47. Fiind competentă să dea o calificare juridică circumstanțelor unei cauze, Curtea nu este obligată de calificarea oferită de către un reclamant sau un Guvern. În baza principiului *jura novit curia*, Curtea a examinat din oficiu, spre exemplu, plângerile în baza Articolelor sau a paragrafelor pe care părțile nu le-au invocat. O plângere este calificată și în funcție de faptele denunțate, nu doar de motivele sau argumentele juridice invocate (a se vedea *Şerife Yiğit v. Turcia* [MC], nr. 3976/05, § 52, 2 noiembrie 2010, și *Radomilja și alții v. Croația* [MC]), nr. 37685/10 și 22768/10, §§ 123-26, 20 martie 2018, și referințele din acestea). Prin urmare, Curtea consideră că această plângere trebuie examinată în baza Articolului 5 § 4, care prevede următoarele:

„4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.”

A. Admisibilitatea

48. Curtea constată că cererea nu este nici în mod vădit nefondată, nici inadmisibilă din vreun alt motiv enumerat la Articolul 35 din Convenție. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

49. Cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant au susținut că nu au avut la dispoziție o procedură prin care ar putea contesta legalitatea detenției lor. Avocatul primei reclamante nu solicitase Curții de Apel să reducă perioada de luare în custodie, însă instanța a decis acest aspect din oficiu.

50. Guvernul a susținut că toți reclamanții avuseseră posibilitatea de a iniția proceduri prin care să se decidă în privința legalității detenției lor. În plus, reclamanții au acționat întocmai, iar Curtea de Apel le-a acceptat parțial cererea și a redus perioada lor de luare în custodie publică de la 90 la 60 de zile (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Reclamanții, inclusiv cei minori,

au beneficiat de asistența unui avocat. În cazul în care prima reclamantă ar fi fost eliberată de către instanțe, copiii ei ar fi fost eliberați necondiționat împreună cu mama lor.

51. Curtea reiterează că noțiunea de „legalitate” prevăzută la paragraful 4 din Articolul 5 are același înțeles ca în paragraful 1, astfel încât persoana deținută are dreptul la un recurs în privința detenției sale nu doar conform prevederilor legale naționale, dar și potrivit textului Convenției, principiilor generale stabilite în ea și scopului restricțiilor permise de Articolul 5 § 1. Articolul 5 § 4 nu garantează dreptul la un control judiciar de o asemenea amploare încât să împuternicească instanța să substituie propria sa apreciere cu cea a autorității decizionale, în privința tuturor aspectelor cauzei, inclusiv a chestiunilor urgente. Cu toate acestea, controlul trebuie să fie suficient de amplu pentru a se referi la acele condiții care sunt esențiale pentru detenția legală a unei persoane în conformitate cu Articolul 5 § 1 (a se vedea *Chahal v. Regatul Unit*, 15 noiembrie 1996, § 127, Rapoarte ale hotărârilor și deciziilor 1996-V; *S.D. v. Grecia*, nr. 53541/07, § 72, 11 iunie 2009 și *Popov*, citată mai sus, § 122).

52. Curtea observă că prima reclamantă a avut posibilitatea să conteste detenția sa în fața instanțelor naționale (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Cu toate acestea, ea se referă la constatarea sa (a se vedea paragrafele 32-35 de mai sus), potrivit căreia decizia BMA nu menționa cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant, și că hotărârile judecătorești au analizat doar situația primei reclamante, menționându-i pe copiii ei doar ca însoțind-o pe ea în detenție. În lipsa unei hotărâri prin care să se constate că minorii se aflau într-una din situațiile descrise în mod exhaustiv la art. 64 alin. (1) din Legea nr. 200 și a unor hotărâri judecătorești care să motiveze luarea lor în custodie publică, cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant nu au avut posibilitatea să conteste detenția lor în mod corespunzător. Astfel, ei s-au aflat într-o incertitudine legală timp de mai mult de o lună, fără a avea la dispoziție un remediu efectiv (a se vedea *G.B. și alții*, citată mai sus, § 173; a se compara cu *Tarak și Depe v. Turcia*, nr. 70472/12, § 45, 9 aprilie 2019, unde minorul a fost direct vizat de acuzațiile procurorului). Cu alte cuvinte, detenția sau eliberarea copiilor minori depindea în întregime de situația juridică a mamei lor.

53. Astfel, Curtea constată că celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant nu li s-a garantat protecția oferită în baza Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Popov*, citată mai sus, § 124).

54. Prin urmare, a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 4 din Convenție în privința celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

55. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoloalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

Prejudiciul

56. Reclamanții au pretins 40.000 de euro (EUR) doar pentru prejudiciul moral.

57. Guvernul a susținut că pretențiile sunt excesive.

58. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant suma de 10.000 EUR pentru prejudiciul moral, care trebuie achitată mamei lor, plus orice taxă care poate fi percepută.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* plângerile formulate de către prima reclamantă inadmisibile, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție în privința celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant;
3. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 4 din Convenție în privința celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant;
4. *Hotărăște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamanților în comun, în termen de trei luni de la data la care hotărârea va deveni definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, suma de 10.000 EUR (zece mii de euro), care trebuie convertită în moneda Statului reclamat la rata de schimb aplicabilă la data transferului, plus orice taxă care poate fi percepută, pentru prejudiciul moral;
 - (b) că, la expirarea celor trei luni menționate și până la executarea hotărârii, urmează a fi achitată o dobândă adițională la suma de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* restul pretenției reclamanților pentru satisfacție echitabilă.

HOTĂRÂREA MINASIAN ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 17 ianuarie 2023, în baza Articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier

Arnfinn Bårdsen
Președinte

ANEXĂ

Lista reclamanților:

Cererea nr. 26879/17

Nr.	Numele reclamantului	Anul nașterii/ înregistrării	Naționalitatea	Reședința
1.	Eleonora MINASIAN	1984	Georgiană	Tbilisi
2.	Ilona MINASIAN	2002	Georgiană	Tbilisi
3.	Nicolozi SHEKLASHVILI	2009	Georgian	Tbilisi
4.	Sofia SHEKLASHVILI	2012	Georgiană	Tbilisi